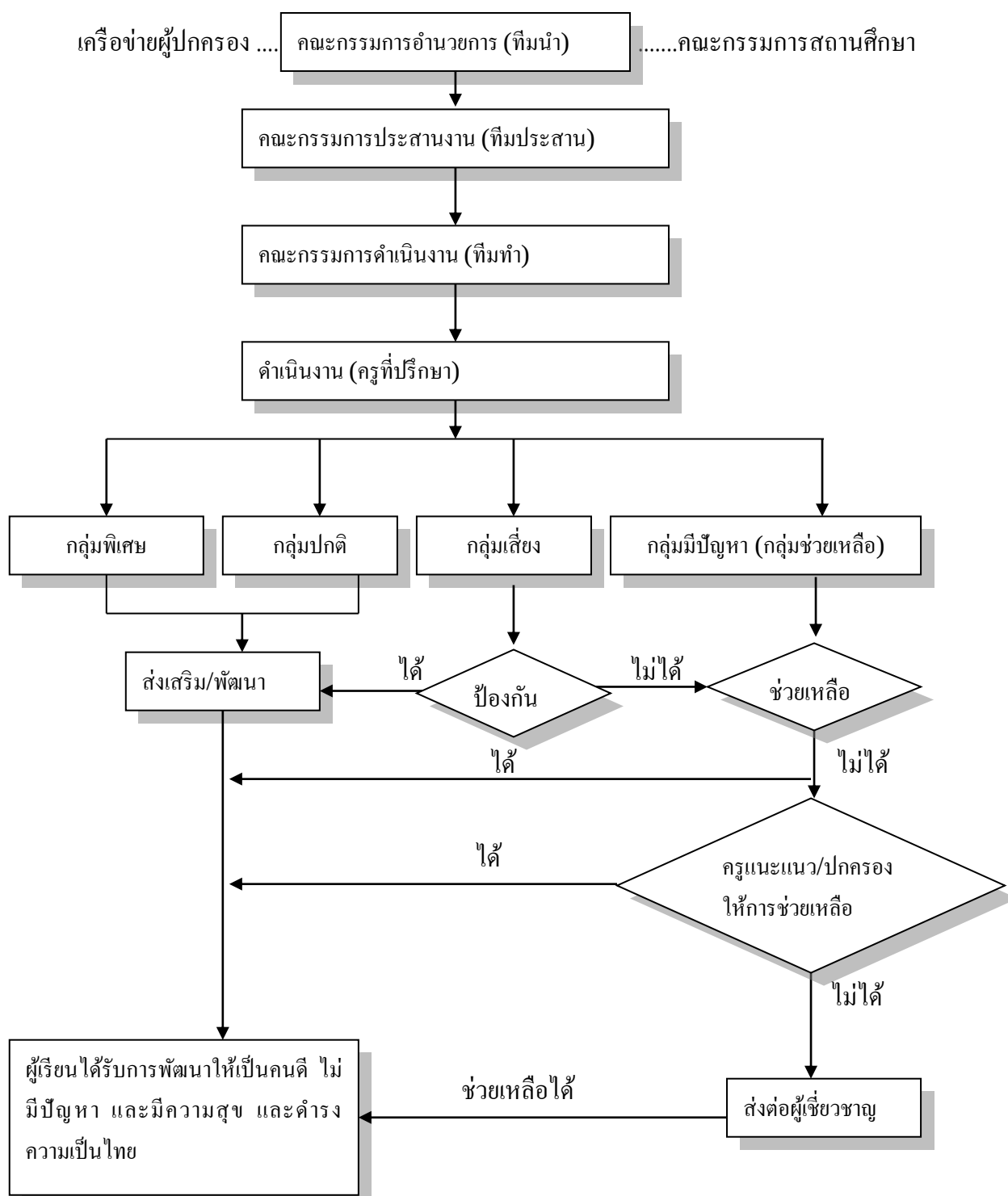

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนพิบูลย์รักษ์พิทยา

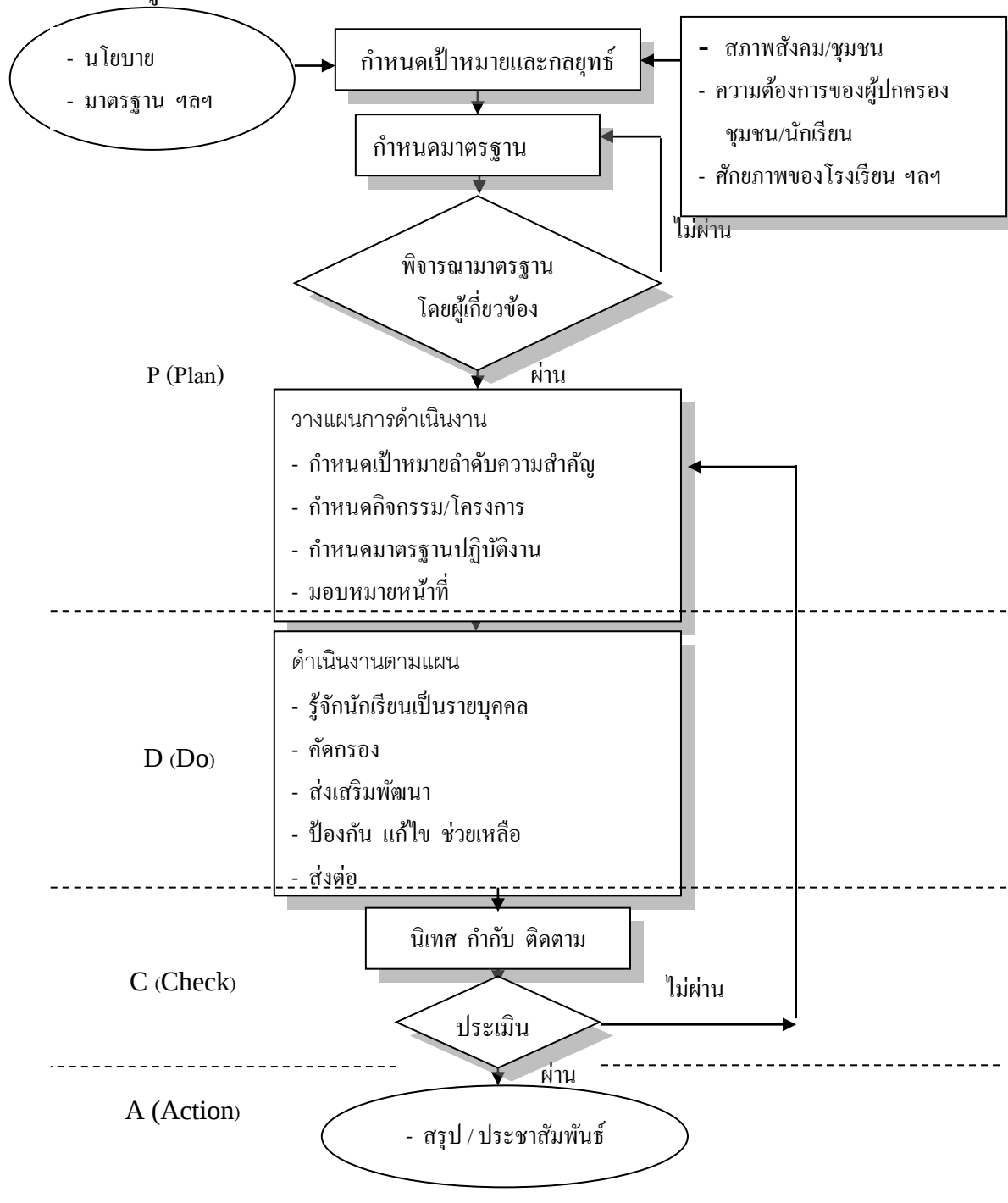

ภาพประกอบ 2 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

แหล่งที่มา : สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ,
การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (2546 : 7)

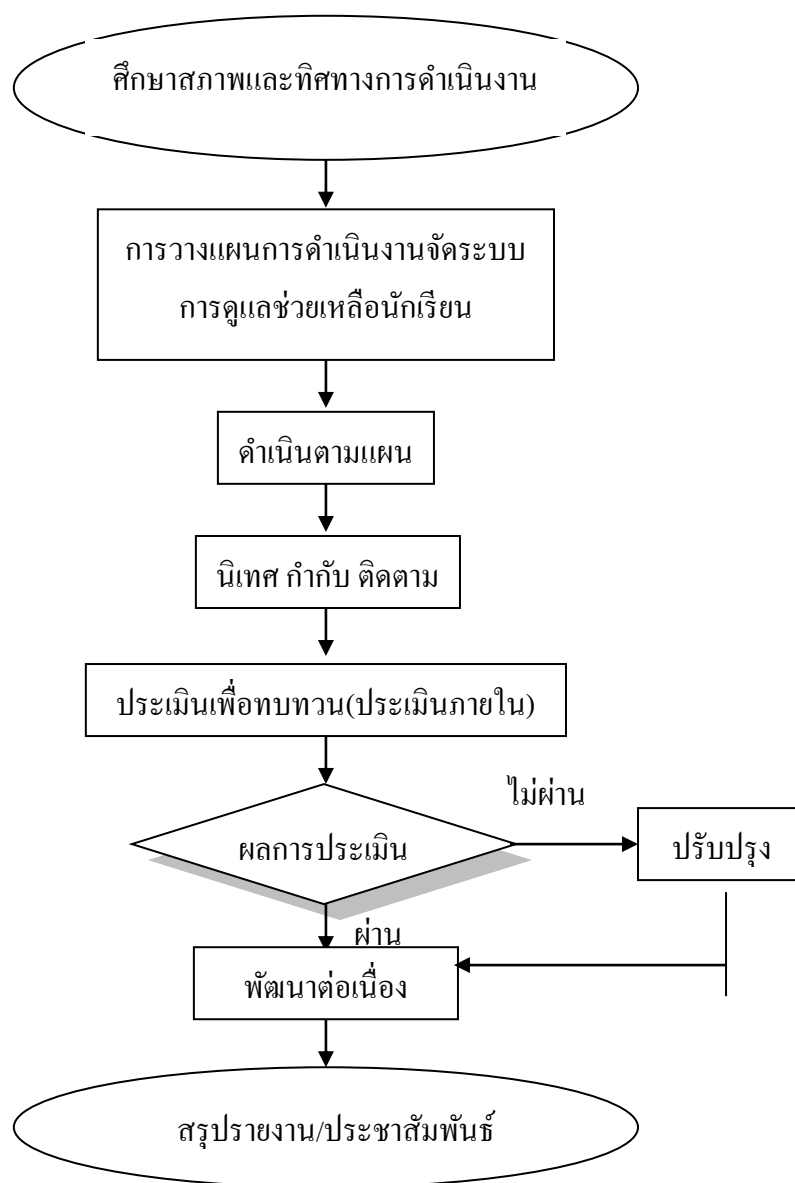
1. การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546 : 14) ได้จัดทำแผนภูมิ การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
แหล่งที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้วิกฤตสังคม. (2546 : 14)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 27) ได้กล่าวถึงการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาไว้ว่า สามารถบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจรเดมิ่ง (PDCA) ดังแสดงในภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
แหล่งที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, แนว
ทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. (2547 : 27)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 28) ได้กล่าวถึงแนวปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาไว้ว่า การนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเข้าสู่สถานศึกษามีแผนการดำเนินงานที่ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ และนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

เป็นเวลา 1 รอบปี ซึ่งมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 ดังมีรายละเอียดการดำเนินงาน แสดงไว้ในตาราง 14

ตาราง 14 แผนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
 (ใน 1 รอบปี ระหว่างมีนาคม – มีนาคม ถัดไป)

การดำเนินงาน	ระยะเวลาประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
1. เตรียมการและวางแผนดำเนินงาน กิจกรรมที่ 1 แต่งตั้งคณะกรรมการ กิจกรรมที่ 2 วิเคราะห์สภาพความพร้อมพื้นฐาน ของสถานศึกษาและจัดทำแผนปฏิบัติงาน	มีนาคม – เมษายน	- ผู้บริหาร - ทีมสนับสนุน
2. ปฏิบัติตามแผน กิจกรรมที่ 3 สร้างความตระหนักและความเข้าใจ กับบุคลากร กิจกรรมที่ 4 ดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	พฤษภาคม – มีนาคมปีถัดไป	- ทีมสนับสนุน - ครูทุกคนใน โรงเรียน
3. กำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงาน กิจกรรมที่ 5 ประเมินเพื่อทบทวน กิจกรรมที่ 6 ประเมินผลเพื่อพัฒนาและสรุปรายงาน	- สิงหาคม และ มกราคม สำหรับ กิจกรรมที่ 5 - กุมภาพันธ์ สำหรับกิจกรรมที่ 6	- คณะกรรมการ ประเมินเพื่อ ทบทวน - ทีมนำและทีม สนับสนุน

1. เตรียมการและวางแผนดำเนินงาน

กิจกรรมที่ 1 แต่งตั้งคณะกรรมการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ได้คณะกรรมการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
2. เพื่อให้ได้ผู้รับผิดชอบการดำเนินงาน ในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

วิธีดำเนินการ

ผู้บริหารและคณะผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนดำเนินการ
 แต่งตั้งคณะกรรมการดังนี้

1. ประชุมหารือเพื่อกำหนดโครงสร้างบุคลากรในระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของสถานศึกษา

2. แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) คณะกรรมการประสานงาน
(ทีมสนับสนุน) และคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมนำ)

3. กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการ
ประสานงานและคณะกรรมการดำเนินงานในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กิจกรรมที่ 2 วิเคราะห์สภาพความพร้อมพื้นฐานของสถานศึกษาและจัดทำแผนปฏิบัติการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบสภาพพื้นฐานของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้เป็นข้อมูลสำหรับวางแผนดำเนินงาน

2. เพื่อให้ได้แผนปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
ตลอดปีการศึกษา

วิธีดำเนินการ

คณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) และ / หรือคณะกรรมการประสานงาน
(ทีมสนับสนุน) ดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพพื้นฐานของสถานศึกษา โดยใช้แบบประเมินหรือ
แบบสำรวจการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หรือแบบสอบถามความพร้อมพื้นฐาน
ของสถานศึกษา ที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นเอง เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อนในด้านต่างๆ ของสถานศึกษา
ที่มีผลต่อการช่วยเหลือนักเรียนและข้อเสนอแนะของครูรวมทั้งผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษาเกี่ยวกับการ
ดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำโครงการแผน
ปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา และการจัดกิจกรรมหรือโครงการ
เพื่อสนับสนุนให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ปฏิบัติตามแผน

กิจกรรมที่ 3 สร้างความตระหนักและความเข้าใจกับบุคลากร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญและเห็นคุณค่า
ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมีครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา เป็นบุคลากรหลักในการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน

2. เพื่อให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษามีความเข้าใจบทบาทภาระหน้าที่
ของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. เพื่อให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาเข้าใจขั้นตอนวิธีการดำเนินงาน และ
มีการประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

วิธีดำเนินการ

คณะกรรมการประสานงาน ดำเนินการสร้างความเข้าใจกับบุคลากรโดยอาจจัด
ในลักษณะ

1. ประชุมชี้แจงและสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรในสถานศึกษา
ด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความยินดีร่วมมือ
ร่วมใจในการทำงานเพื่อช่วยเหลือนักเรียน

2. ฝึกอบรมบุคลากร โดยเฉพาะครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาให้มีความรู้
ความสามารถเทคนิคหรือทักษะต่างๆ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเบื้องต้น

3. ประชาสัมพันธ์งานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้กับบุคลากรและ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง

4. ประเมินผลการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากรในการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนและนำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาบุคลากรต่อไป

กิจกรรมที่ 4 ดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูได้ดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนตามระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนที่กำหนดไว้

2. เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครูประจำชั้น/ ครูที่ปรึกษา
อย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพของนักเรียน

วิธีดำเนินการ

1. ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา ดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามระบบ
การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังรายละเอียดในตอนต้นที่ 2 ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งอย่างน้อยต้องครอบคลุม
ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว

1.2 การคัดกรองนักเรียนโดยจัดแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ
กลุ่มเสี่ยง มีปัญหา

13 การส่งเสริมนักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลด้วยการจัดกิจกรรมดังนี้

- กิจกรรมโฮมรูม (Homeroom)
- กิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom meeting)

1.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนในกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหาด้วย

วิธีการดังนี้

- ให้การปรึกษาช่วยเหลือ
- จัดกิจกรรมต่างๆ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนคือ กิจกรรม

ในห้องเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy) กิจกรรมซ่อมเสริม และกิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง

1.5 การส่งนักเรียนไปรับการช่วยเหลือจากครูอื่นๆ เช่น ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครอง เป็นต้น

2. บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานและควรบันทึกทุกขั้นตอน

3. สรุปผลการปฏิบัติงาน รายงานหัวหน้าระดับชั้น

3. กำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงาน

กิจกรรมที่ 5 ประเมินเพื่อทบทวน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคที่มีในแต่ละระดับและนำข้อมูลไปใช้ในการทบทวนและปรับปรุงระหว่างการทำงาน
2. เพื่อให้ได้รายงานผลการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในแต่ละระดับชั้นสำหรับการจัดทำสรุปรายงานของสถานศึกษาต่อไป

วิธีดำเนินการ

1. คณะกรรมการอำนวยการแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการดำเนินของครูในแต่ละระดับชั้น
2. ดำเนินการประเมินแต่ละระดับชั้นโดยผู้ที่ได้รับคำสั่งแต่งตั้งหรือผู้แทนครูในแต่ละระดับซึ่งได้รับการอบรมหรือมีความรู้ทักษะในการประเมินโดยดำเนินการประเมินสลับระหว่างระดับชั้น

3. นำผลดังกล่าวมาปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น

4. ดำเนินการประเมินคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการดำเนินงานของครูในแต่ละระดับภาคเรียนละ ๑ ครั้ง

5. ผู้ทำหน้าที่ประเมินจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพของแต่ละระดับส่งคณะกรรมการประสานงาน เพื่อรายงานผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

กิจกรรมที่ 6 ประเมินผลเพื่อพัฒนาและสรุปรายงาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ได้รายงานสรุปการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในแต่ละ

ภาคเรียนและการศึกษา

2. เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาระบบ วิธีการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วิธีดำเนินการ

1. ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา แต่ละคนจัดทำรายงานการดำเนินงานเสนอหัวหน้าระดับชั้น (ประธานคณะกรรมการดำเนินงาน) ทุกสัปดาห์ภาคเรียน

2. คณะกรรมการดำเนินงานแต่ละระดับจัดทำรายงานสรุปเป็นระดับเสนอคณะกรรมการประสานงาน

3. คณะกรรมการประสานงานสรุปผลการวิเคราะห์ที่ได้จากหัวหน้าระดับและจากการประเมินเพื่อทบทวนของแต่ละระดับมาจัดทำรายงานเป็นภาพรวมของสถานศึกษา เสนอคณะกรรมการอำนวยการ

4. คณะกรรมการอำนวยการดำเนินการดังนี้

4.1 ประชุมพิจารณา รายงานคณะกรรมการประสานงานในข้อ 3 เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

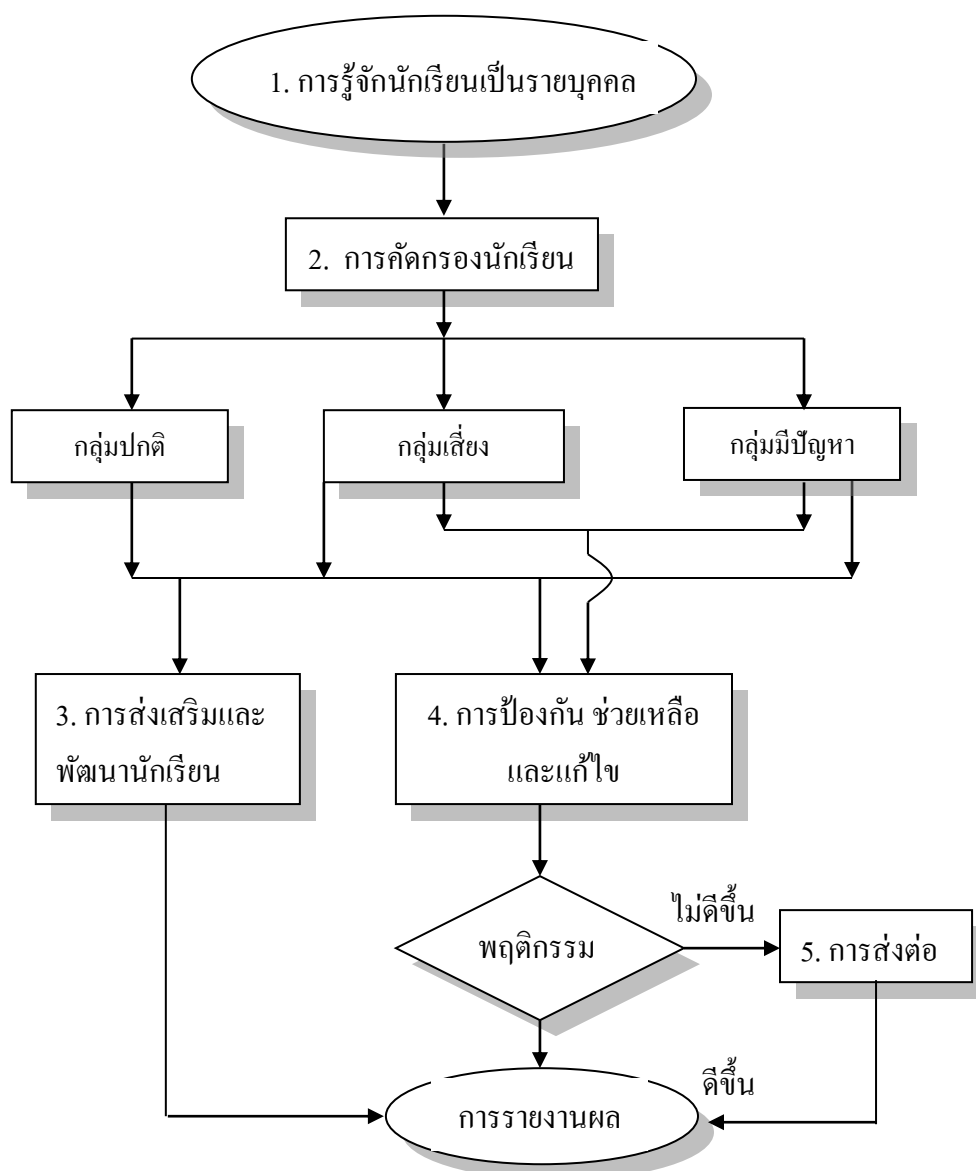
4.2 นิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงานของคณะกรรมการประสานงานและคณะกรรมการดำเนินงานทุกระดับอย่างต่อเนื่องรวมทั้งมีการประชุมติดตามผลอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง

2. การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 35) ได้กล่าวถึงแนวปฏิบัติของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาไว้ว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา เป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน มีภารกิจหลักที่เป็นหัวใจของการดำเนินงาน 5 กิจกรรม คือ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรอง
3. การส่งเสริมและพัฒนา
4. การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข
5. การส่งต่อ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 16) ได้จัดทำแผนภูมิแสดงกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 กระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา
แหล่งที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ,
คู่มือวิทยากรเครือข่ายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (2547 : 16)

จากภาพประกอบ 5 ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา มีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

นักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกันหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นการรู้ข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้นสามารถนำข้อมูล

มาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือ
นักเรียนได้อย่างถูกต้อง

วิธีการและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ควรใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น
ระเบียบสะสม การเยี่ยมบ้าน การสังเกต การสัมภาษณ์ แบบประเมินพฤติกรรมต่าง ๆ ฯลฯ เพื่อให้ได้
ข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุมทั้งด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว และด้านอื่น ๆ

2. การคัดกรองนักเรียน

การคัดกรองนักเรียน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียน
เป็นรายบุคคลเพื่อนำผลที่ได้มาจัดกลุ่มนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรองที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้น

การจัดกลุ่มนักเรียนจะช่วยให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาสามารถหาวิธีการเพื่อดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้องตรงกับปัญหาของนักเรียน และมีความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา
ยิ่งขึ้น เพราะมีข้อมูลของนักเรียนในทุก ๆ ด้าน

ผลการคัดกรองนักเรียน ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องระมัดระวังอย่างยิ่งที่จะ
ไม่ทำให้นักเรียนรู้ได้ว่าตนถูกจัดกลุ่มอยู่ในกลุ่มใด ไม่ว่ากลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหา หรือกลุ่มปกติ ดังนั้น
ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาต้องเก็บผลการคัดกรองนักเรียนเป็นความลับ

3. การส่งเสริมและการพัฒนานักเรียน

การส่งเสริมและการพัฒนานักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ใน
ความดูแลของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ให้คุณภาพ
มากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียน
กลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาที่มีพฤติกรรมดีขึ้นตามที่โรงเรียน
หรือชุมชนคาดหวัง

วิธีการและเครื่องมือเพื่อการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถพิจารณา
ดำเนินการได้ เช่น

1. การจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom)
2. การจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน (Classroom Meeting)
3. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
4. โครงการพิเศษต่าง ๆ กิจกรรมชมรม/ชุมนุม กิจกรรมตามความถนัด

ความสนใจ ฯลฯ

4. การป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไข

ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาควรให้ความเอาใจใส่

กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา นั้นจำเป็นอย่างมาก ที่ต้องให้การดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งทางป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยจนนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม

วิธีการและเครื่องมือเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนให้กับนักเรียนมีหลายเทคนิค วิธีการ แต่สิ่งที่ ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการ คือ

1. การให้การปรึกษาเบื้องต้น
2. การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
3. การติดตามดูแลช่วยเหลือ

5 การส่งต่อ

การป้องกันและแก้ปัญหานักเรียนโดยครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาตามกระบวนการ ช่วยเหลือนักเรียนนั้น อาจมีบางกรณีที่ปัญหายากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนยังมีพฤติกรรม ไม่ดีขึ้น ควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน หรือกรณีที่เด็กที่มีความสามารถพิเศษหรือเด็กอัจฉริยะ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กด้อยโอกาส ฯลฯ ควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เด็กนักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาหรือช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็ว

การส่งต่อมี 2 ลักษณะ คือ

1. การส่งต่อภายใน ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาส่งต่อนักเรียนไปยังครูที่สามารถ ให้การช่วยเหลือได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหาและความต้องการของนักเรียน เช่น ส่งต่อ ครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือฝ่ายปกครอง เป็นต้น แต่โดยส่วนใหญ่จะมุ่งเน้น การส่งต่อครูแนะแนว

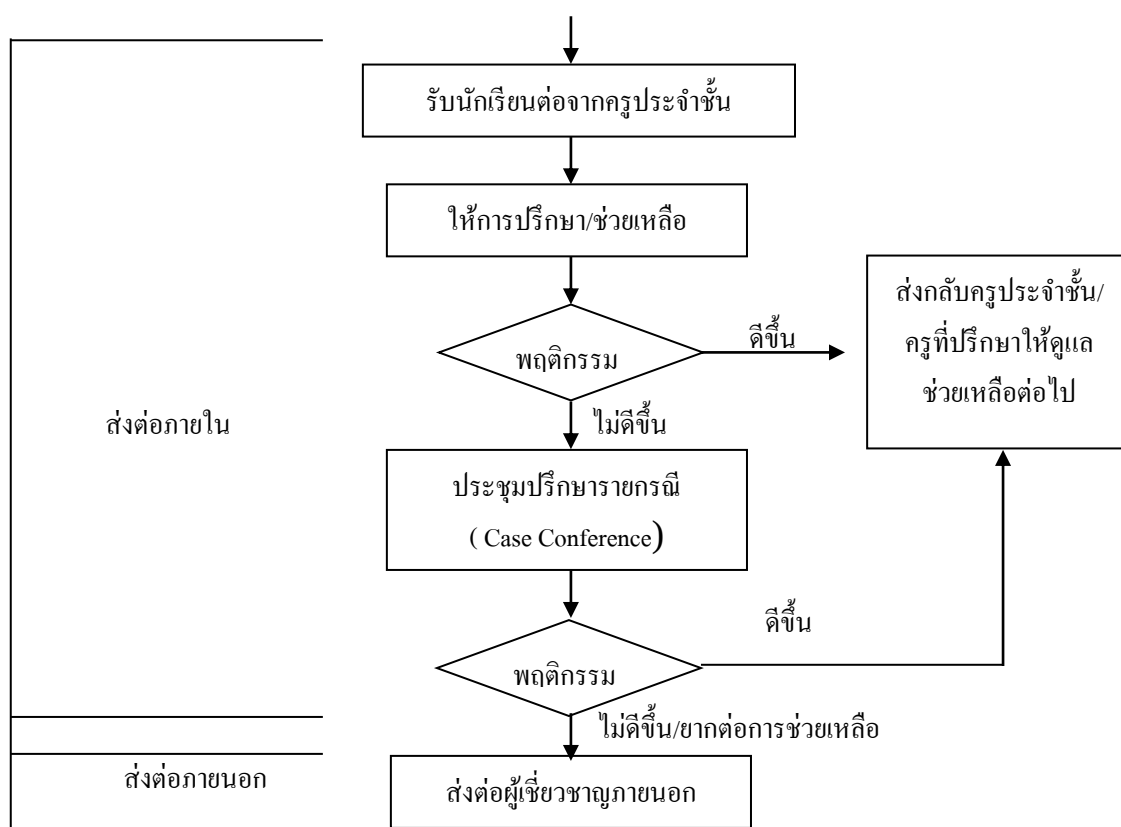
2. การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก ในกรณีที่ปัญหาที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด หรือ ต้องใช้ผู้มีความรู้เฉพาะทาง

การรายงานผล

ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาแต่ละคนจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในแต่ละภาคเรียนและปีการศึกษา เสนอประธานคณะกรรมการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาต่อไปทั้งนี้ต้อง ระมัดระวังข้อมูลบางอย่างที่ไม่อาจเผยแพร่ต่อสาธารณชนได้ต้องเก็บเป็นความลับ

3. การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูแนะแนว/ผู้เกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 53-55) ได้กล่าวถึง แนวการปฏิบัติของครูแนะแนว/ ครูฝ่ายปกครอง/ครูฝ่ายวิชาการ/งานพยาบาลที่รับนักเรียนจากการส่งต่อของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ไว้ว่า การดำเนินงานระบบการดูแลและช่วยเหลือนักเรียน เมื่อครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาช่วยดูแลช่วยเหลือนักเรียนเบื้องต้นแล้ว พบกรณีที่ยากต่อการแก้ไข จึงดำเนินการส่งต่อให้ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ครูฝ่ายวิชาการ หรืองานพยาบาล ดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อ ดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 กระบวนการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาของนักเรียนของครูแนะแนว/ผู้เกี่ยวข้อง
แหล่งที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทาง
การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. (2547 : 53)

ครูแนะแนวหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รับนักเรียนส่งต่อจากครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา
ดำเนินการให้คำปรึกษาช่วยเหลือและประสานกับครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา เพื่อแจ้งผลการช่วยเหลือ
ถ้านักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้น ก้อยู่ในความดูแลของครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา แต่ถ้ายังไม่ดี
ขึ้นก็นำเข้าที่ประชุมปรึกษารายกรณี (Case Conference) เพื่อร่วมมือในการแก้ไขปัญหาของนักเรียน
จนพฤติกรรมดีขึ้นก็ส่งกลับไปอยู่ในความดูแลของครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา

ในบางกรณี แม้จะเข้าที่ประชุมปรึกษารายกรณีแล้วก็ยังไม่ดีขึ้น ยากต่อการช่วยเหลือผู้ที่เกี่ยวข้องอาจเป็นฝ่ายปกครองหรือแนะแนวก็นำเงินส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกเพื่อหาสาเหตุและแก้ไขต่อไป

การส่งต่อเป็นวิธีการช่วยเหลือนักเรียนอย่างถูกวิธี ตามทักษะในวิชาชีพของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละทางเพื่อให้เกิดผลที่ดีที่สุดต่อนักเรียน

ข้อควรตระหนัก

ในกรณีที่นักเรียนเปลี่ยนช่วงชั้นและสถานศึกษา ควรมีการส่งต่อข้อมูล เช่น ความสามารถพิเศษ ปัญหาพฤติกรรม โรคประจำตัวที่มี เพื่อให้มีการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องและให้ผู้ดูแลในสถานศึกษาใหม่มีข้อมูลเบื้องต้นในการวางแผนป้องกัน ส่งเสริมและช่วยเหลือได้ทันเหตุการณ์และมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งต่อข้อมูลต้องเป็นความลับ และส่งต่อผู้เกี่ยวข้องโดยตรง

การให้คำปรึกษาเบื้องต้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546 : 97-111) ได้กล่าวถึง การให้คำปรึกษาว่า เป็นกระบวนการช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถรู้จัก เข้าใจ และยอมรับตนเองจนเกิดความกระจำในปัญหาของตนเองสามารถวางแผนและหาแนวทางตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ในการให้คำปรึกษาจะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกันไปเป็นขั้นตอน เพื่อให้ผู้ให้คำปรึกษาได้ให้คำปรึกษาได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ดังภาพประกอบ 10